

Till

K o n u n g e n .

De senaste årens utveckling på skolans och undervisningsområde har medfört ett kraftigt framhävande av böckernas och skolbibliotekens betydelse. Denna utveckling bottnar som så mycket annat i nutida skolliv i 1919 års undervisningsplan, som på flera ställen hänvisar till bredvidläsning och till användandet av uppslagsböcker. Här må endast anföras följande hämtat från anvisningarna till ämnet modersmål:

"Under de sista skolåren böra barnen vänjas, att, då tillfälle därtill erbjuder sig, i tillgängliga böcker taga reda på sakhållanden, händelser, namn, årtal, sifferuppgifter och dylikt, som kunna vara erforderliga för att utreda och belysa något, som förekommit vid undervisningen eller står i nära samband därmed. För detta ändamål böra, då förhållandena sådant medgiva, uppslagsböcker och utförligare läroböcker vara för lärjungarna lätt tillgängliga."

Undervisningsplanens framhållande av bredvidläsningens betydelse är så starkt, att det med fog torde kunna påstås, att skolarbete i undervisningsplanens anda är omöjligt utan tillgång till skolbibliotek.

En undersökning visar emellertid, att ännu c:a 50% av Sveriges skoldistrikt sakna skolbibliotek, trots att staten i nära 20 år med särskilda bidrag understött denna verksamhet. Det har också länge stått klart för lärarkåren, att ytterligare åtgärder äro nödvändiga från statens sida för att önskemålet "bibliotek i alla skolor" skall kunna förverkligas. Redan år 1925 yrkade Sveriges allmänna folkskollärareförenings centralstyrelse i skrivelse till k.m:t:

"att bestämmelser måtte utfärdas därom att skolbibliotek skall anordnas vid varje folkskola,

att statsbidrag till skolbiblioteket måtte väsentligt höjas och att till grund för detsamma måtte läggas dels anslag från annat håll till bokinköp, dels anslag till avlöning av bibliotekarie och till anordnande och underhåll av läsrum med handbokssamling."

Det senare av dessa önskemål, vilket snarast syftade till en utveckling av redan befintliga skolbibliotek, har genom beslut vid

årets riksdag förverkligats. Det förra däremot, som avsåg att befordra skolbiblioteksverksamheten i alla de oftast mindre och fattigare kommuner, som ännu sakna sådan, har ännu inte beaktats.

Kungl. Skolöverstyrelsen yttrar om denna punkt följande:

"Av dessa önskemål innebär det första - att skolbiblioteken skulle göras obligatoriska - en helt ny princip och är dessutom av den vittutseende beskaffenhet, att överstyrelsen - om också starka skäl otvivelaktigt kunna anföras för detsamma - anser att det bör ställas på framtiden".

Inom Sveriges Folkskolläraförbunds kretsar har inneväntande år diskuterats ett annat förslag till lösning av denna fråga. I motion från Göteborgstraktens krets har föreslagits, att förbundet skulle uttala sig för att ett visst mindre belopp (förslagsvis 60 kronor) av statsanslaget till skolbibliotek skulle utgå utan krav på motsvarande kommunalt anslag. Först för erhållande av större anslag skulle sådant krävas i huvudsak enligt de grunder, som gälla efter årets riksdagsbeslut.

I motionen framhålles, att vissa skäl tala emot att göra skolbiblioteken obligatoriska i enlighet med Sveriges allmänna folkskolläraförbunds förslag, medan däremot ett kraftigare understödande av de mindre, fattigare kommunernas skolbiblioteksverksamhet är starkt motiverat. Ett skolbibliotek ställer sig väsentligt dyrare pr barn räknat i ett mindre skoldistrikt än i ett större. En boksamling, som kan anses vara tillfyllest för en skola med en läraravdelning räcker med obetydlig utökning till en flera gånger större. Givetvis skulle ett anslag beräknat efter antalet barn eller efter antalet läraravdelningar medföra större rättvisa kommunerna emellan. Men kretsen anser, att då det i första hand gäller att uppmuntra kommunerna till denna verksamhet, är det nu framförda förslaget det effektivaste.

Gentemot förslaget kan liksom ifråga om Sveriges allmänna folkskolläraförbunds anföras, att det betyder införandet av en ny princip i de grunder efter vilka anslag till den frivilliga folkbildningsverksamheten hittills utgått. Här må då påpekas, att skolbiblioteken, som avse att tjäna den obligatoriska skolan med dess fasta undervisningsplan knappast med fog kunna räknas till den fria folkbildningsverksamheten och därför också tarva anslag efter andra grunder.

Motionen har behandlats i 48 av förbundets 51 kretsar och därvid tillstyrkts i 42. Vid förbunds kongressen i augusti månad uppdrogs åt förbundsstyrelsen att vidtaga åtgärder i motionens syfte.

Med anledning härav får förbundsstyrelsen i underdånighet hemställa

att bestämmelserna om statsanslag till skolbiblioteksverksamheten avfattas så, att ett visst mindre grundanslag av statsmedel kan utgå till skolbibliotek utan motsvarande anslag från kommunens sida.